

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลบ้านแพ้ว

อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร



สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดิน (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1	บทนำ
	1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน 1-1
	1.2 หลักการและเหตุผล 1-1
	1.3 วัตถุประสงค์ 1-1
	1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน 1-1
	1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน 1-2
	1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล 1-2
บทที่ 2	ข้อมูลทั่วไป
	2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต 2-1
	2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง 2-1
	2.3 สภาพภูมิประเทศ 2-2
	2.4 สภาพภูมิอากาศ 2-2
	2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน 2-4
	2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม 2-7
บทที่ 3	สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ
	3.1 ทรัพยากรป่าไม้ 3-1
	3.2 ทรัพยากรน้ำ 3-1
	3.3 ทรัพยากรดิน 3-2
บทที่ 4	กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
	(Participatory Rural Appraisal: PRA)
	4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) 4-1
	4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน 4-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	การประเมินคุณภาพที่ดิน
5.1	หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ
5.2	พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล
5.3	ระดับความเหมาะสมของที่ดิน
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน
6.1	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
6.2	แผนการใช้ที่ดิน
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน
7.1	ขั้นตอนการดำเนินงาน
7.2	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน
7.3	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
7.4	ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี ¹	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2566	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2566	2-8
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2565	2-10
3-1	สมบัติดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2568-2572	7-9
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-11
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-13

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดราชบุรี	2-4
2-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	2-7
3-1	แผนที่ทรัพยากรดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPISR ของตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	4-4
6-1	แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้ กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขต ฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/ สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

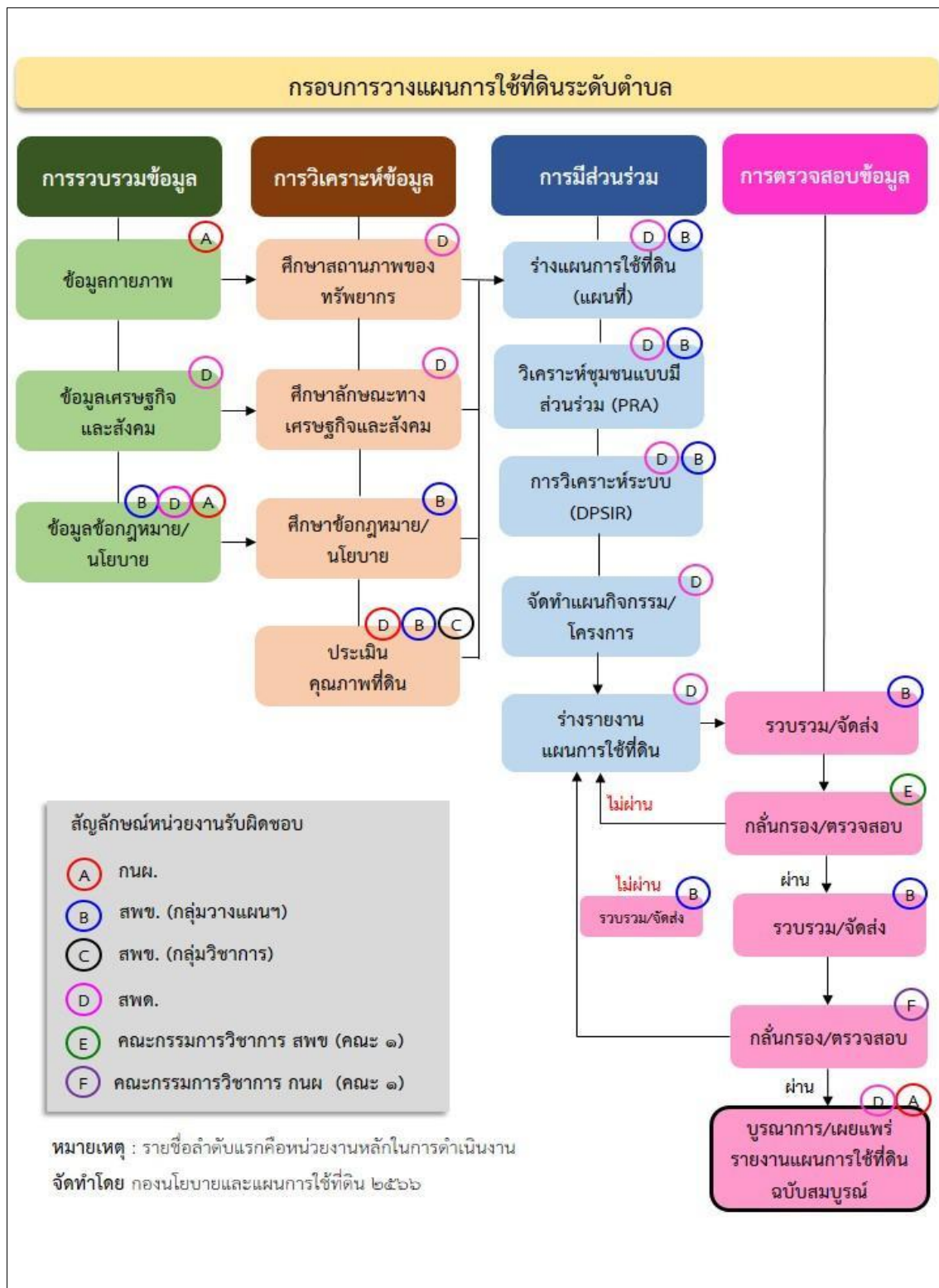
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

"เป็นแหล่งศูนย์กลางการผลิตมะพร้าว มะนาว องุ่นที่ดีที่สุดของจังหวัด เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่อาศัย สร้างชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน ปลอดภัยเสถียร" (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ้ว, 2567)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร



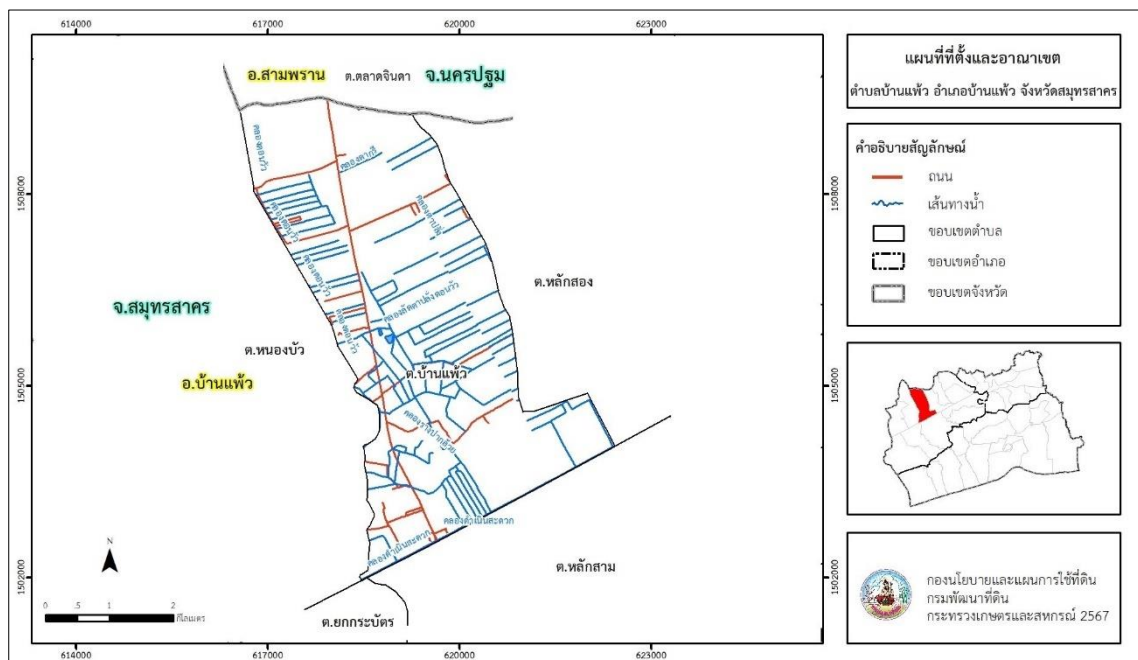
รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอบ้านแพ้ว มีพื้นที่ประมาณ 19.90 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,440 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลยกกระบัตร ตำบลหลักสาม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหลักสอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร



รูปที่ 2-1 แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

- | | |
|-------------------------------|-------------------------------|
| หมู่ที่ 1 บ้านคลองแพ้ว | หมู่ที่ 6 บ้านคลองใหญ่ |
| หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัว | หมู่ที่ 7 บ้านรางปากกล้วย |
| หมู่ที่ 3 บ้านดอนวัว | หมู่ที่ 8 บ้านไทรทอง |
| หมู่ที่ 4 บ้านปากคลองตาปลั่ง | หมู่ที่ 9 บ้านศรีพิพัฒน์ |
| หมู่ที่ 5 บ้านกลางคลองตาปลั่ง | หมู่ที่ 10 บ้านใหม่คลองดำเนิน |

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองดอนวัว คลองดำเนินสะดวก คลองตากรี คลองตาปลั่ง คลองแพ้วฝั่งเหนือ คลองรางกุ่ม คลองรางปากกล้วย คลองลัดตาปลั่งดอนวัว

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.5 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,139.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 123 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนตุลาคม มีปริมาณฝน 232.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดราชบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝน ได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี¹

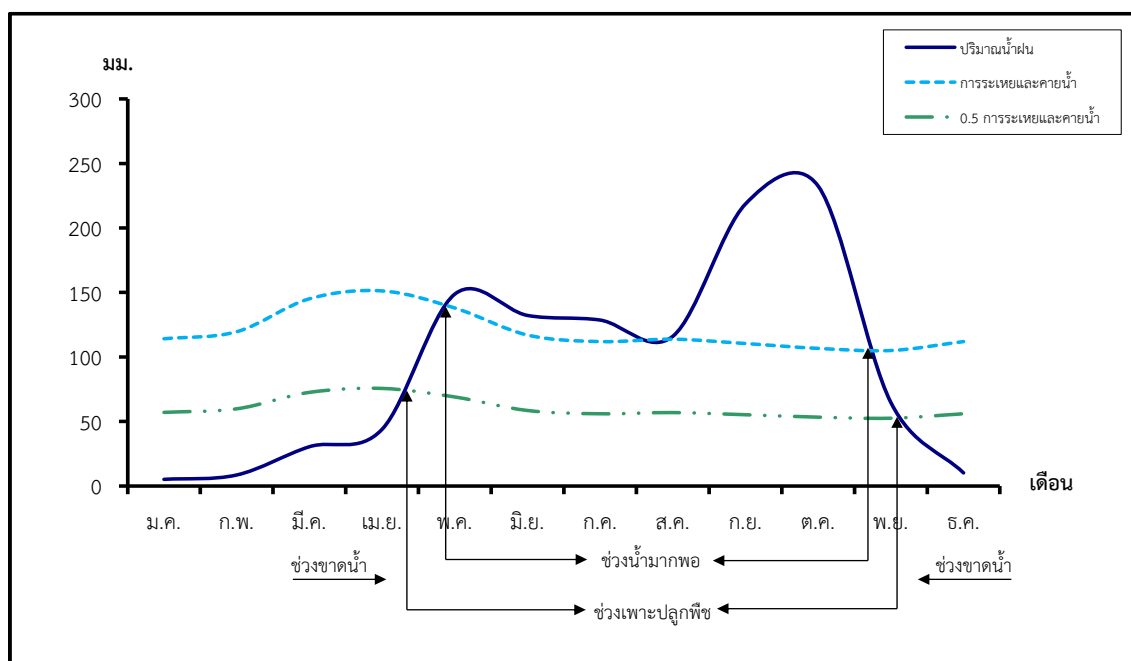
เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	20.5	31.8	25.5	72.0	5.1	1.5	114.1	5.1
ก.พ.	22.0	33.8	27.2	73.0	8.5	1.5	119.6	8.4
มี.ค.	23.9	35.3	28.8	74.0	30.4	3.4	145.1	28.9
เม.ย.	25.2	36.3	29.7	74.0	43.9	5.1	151.2	40.8
พ.ค.	25.7	35.2	29.3	79.0	148.7	15.1	138.0	113.3
มิ.ย.	25.4	34.1	28.7	80.0	132.2	15.8	117.0	104.2
ก.ค.	25.1	33.3	28.2	80.0	128.6	17.9	111.9	102.1
ส.ค.	25.0	33.3	28.1	80.0	116.0	17.6	113.8	94.5
ก.ย.	24.9	33.0	27.8	83.0	218.6	19.7	110.4	142.1
ต.ค.	24.7	31.9	27.3	86.0	232.5	17.7	106.6	146.0
พ.ย.	23.4	31.4	26.6	81.0	64.7	6.6	105.0	58.0
ธ.ค.	21.3	30.9	25.4	74.0	10.1	1.9	111.9	9.9
เฉลี่ย	23.9	33.4	27.7	78.0	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,139.3	123.8	1,444.5	853.3

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร



รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดราชบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,944 ไร่ หรือร้อยละ 15.62 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 9,890 ไร่ หรือร้อยละ 79.51 ของเนื้อที่ตำบล

ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 79 ไร่ หรือร้อยละ 0.64 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว

2) ไม้ผล มีเนื้อที่ 8,916 ไร่ หรือร้อยละ 71.67 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะพร้าว

ไม้ผลผสม มะม่วง

3) พืชสวน มีเนื้อที่ 251 ไร่ หรือร้อยละ 2.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ

ระดับ พืชผัก ฝรั่ง

4) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือร้อยละ 0.23

ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

5) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 615 ไร่ หรือร้อยละ 4.95 ของเนื้อที่ตำบล

ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะสัตว์น้ำร้าง

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 134 ไร่ หรือร้อยละ 1.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ

ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา

2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 472 ไร่ หรือร้อยละ 3.80 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่

ธรรมชาติ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,944	15.62
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	252	2.03
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,161	9.33
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	113	0.91
U405	ถนน	173	1.39
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	198	1.59
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	3	0.02
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	35	0.28
U605	สถานบริการน้ำมัน	9	0.07
A	พื้นที่เกษตรกรรม	9,890	79.51
A100	นาร้าง	42	0.34
A101	นาข้าว	37	0.30
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	46	0.37
A401	ไม้ผลผสม	1,778	14.29
A405	มะพร้าว	4,451	35.78
A405/A407	มะพร้าว/มะม่วง	344	2.76
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	30	0.24
A405/A413	มะพร้าว/ลำไย	62	0.50
A405/A414	มะพร้าว/ฝรั่ง	29	0.23
A405/A415	มะพร้าว/มะละกอ	29	0.23
A405/A422	มะพร้าว/มะนาว	104	0.84
A407	มะม่วง	589	4.73
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	14	0.11
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	37	0.30
A407/A415	มะม่วง/มะละกอ	21	0.17
A407/A422	มะม่วง/มะนาว	17	0.14
A411	กล้วย	48	0.39
A411/A413	กล้วย/ลำไย	21	0.17

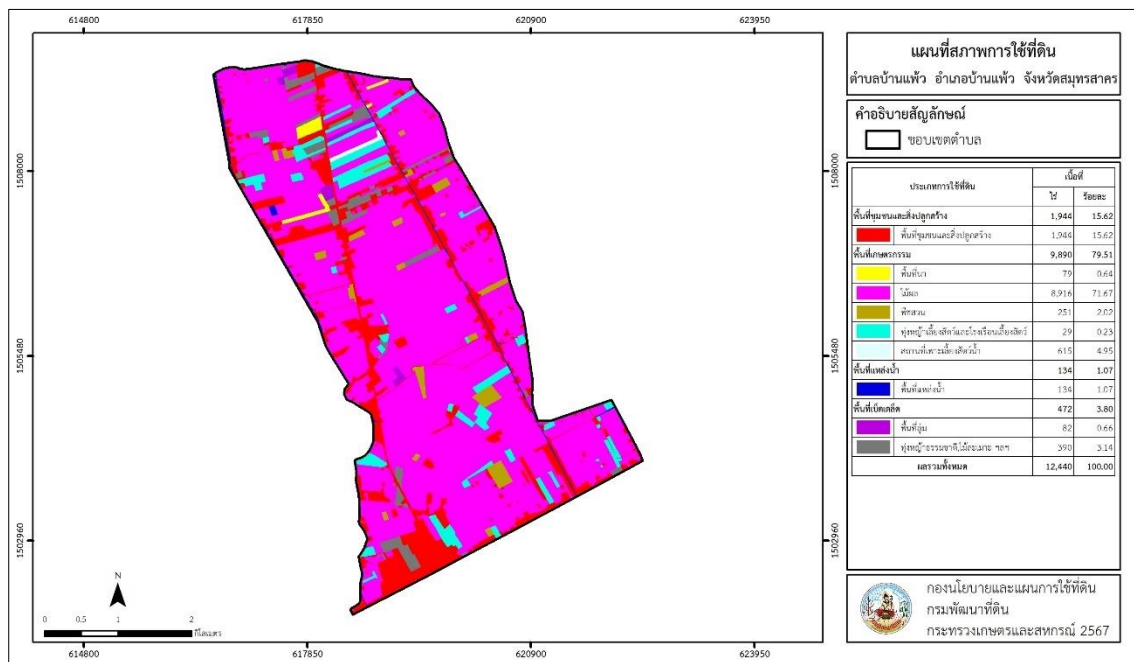
แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A413	ลำไย	567	4.56
A413/A414	ลำไย/ฝรั่ง	19	0.15
A413/A422	ลำไย/มะนาว	18	0.14
A414	ฝรั่ง	164	1.32
A414/A422	ฝรั่ง/มะนาว	42	0.34
A415	มะละกอ	26	0.21
A415/A422	มะละกอ/มะนาว	45	0.36
A422	มะนาว	415	3.34
A502	พืชผัก	41	0.33
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	136	1.09
A504	องุ่น	68	0.55
A509	พืชสมุนไพร	6	0.05
A703	โรงเรียนเลี้ยงสัตว์ปีก	29	0.23
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	130	1.05
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	271	2.18
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	214	1.72
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	472	3.80
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	180	1.45
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	137	1.10
M201	พื้นที่ลุ่ม	82	0.66
M405	พื้นที่ถม	73	0.59
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	134	1.07
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	125	1.00
W202	บ่อน้ำในไร่นา	9	0.07
ผลรวมทั้งหมด		12,440	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร



รูปที่ 2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบ้านแพ้ว มีประชากรรวม 10,372 คน แยกเป็นชาย 4,906 คน เป็นหญิง 5,466 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 521.10 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,468 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 656ครัวเรือน หรือร้อยละ 18.92 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,812 ครัวเรือน หรือร้อยละ 81.08 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (ตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบ้านแพ้ว	3,468	4,906	5,466	10,372
หมู่ที่ 1 คลองแพ้ว	1,586	1,713	1,877	3,590
หมู่ที่ 2 หนองบัว	243	343	375	718
หมู่ที่ 3 ดอนวัว	195	331	367	698
หมู่ที่ 4 ปากคลองตาปลั่ง	158	237	269	506
หมู่ที่ 5 กลางคลองตาปลั่ง	248	489	508	997
หมู่ที่ 6 คลองใหญ่	182	348	411	759
หมู่ที่ 7 รางปากกล้วย	177	408	441	849
หมู่ที่ 8 ไทรทอง	170	274	337	611
หมู่ที่ 9 ศรีพิพัฒน์	360	491	590	1,081
หมู่ที่ 10 ใหม่คลองดำเนิน	149	272	291	563

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,468	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	656	18.92
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน ฯ	2,812	81.08

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีพื้นที่รวมทั้งหมด 12,440 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,468 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 3.59 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 9,890 ไร่ หรือร้อยละ 79.51 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 15.08 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 656 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกพืชผัก มะพร้าว และไม้ผลผสม ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 397,601 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 126,854 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 162,663 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 51,897 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 234,938 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 74,957 บาท (ตารางที่ 2-5)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลบ้านแพ้ว	386,052	6,004	5,545	0	397,601	126,854	162,663	51,897
หมู่ที่ 1 คลองแพ้ว	364,327	20,639	0	0	384,966	130,082	195,350	66,010
หมู่ที่ 2 หนองบัว	388,542	0	0	0	388,542	95,315	46,539	11,417
หมู่ที่ 3 ดอนวัว	264,302	0	0	0	264,302	120,689	31,084	14,194
หมู่ที่ 4 ปากคลองตาปลั่ง	333,333	0	0	0	333,333	106,007	40,544	12,894
หมู่ที่ 5 กลางคลองตาปลั่ง	446,910	5,506	39,438	0	491,854	156,061	320,730	101,765
หมู่ที่ 6 คลองใหญ่	533,513	0	0	0	533,513	117,903	22,250	4,917
หมู่ที่ 7 ร้างปากกล้วย	433,475	0	23,305	0	456,780	188,462	260,763	107,587
หมู่ที่ 8 ไทรทอง	320,312	0	399	0	320,710	123,972	170,958	66,085
หมู่ที่ 9 ศรีพิพัฒน์	404,805	0	0	0	404,805	124,158	211,458	64,856
หมู่ที่ 10 ใหม่คลองดำเนิน	403,162	0	0	0	403,162	119,921	240,837	71,637

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดราษฎร์ศรัทธากะยาราม เนื้อที่ 1 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 12,440 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลบ้านแพ้ว มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,139.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 **น้ำผิวดิน** หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลบ้านแพ้ว มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองดอนวัว คลองดำเนินสะดวก คลองตากรี คลองตาปลั่ง คลองแพ้วฝั่งเหนือ คลองรางกุ่ม คลองรางปากกล้วย และคลองลัดตาปลั่งดอนวัว

3.2.3 **น้ำบาดาล** จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลบ้านแพ้ว มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 12 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบหน่วยแผนที่ดิน 1 หน่วยแผนที่ดิน เป็นดินในพื้นที่ลุ่ม คือ หน่วยแผนที่ดิน Dn-cA ชุดดินดำเนินสะดวก มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 12,440 ไร่ หรือร้อยละ 100.00 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร (ตารางที่ 3-1) และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

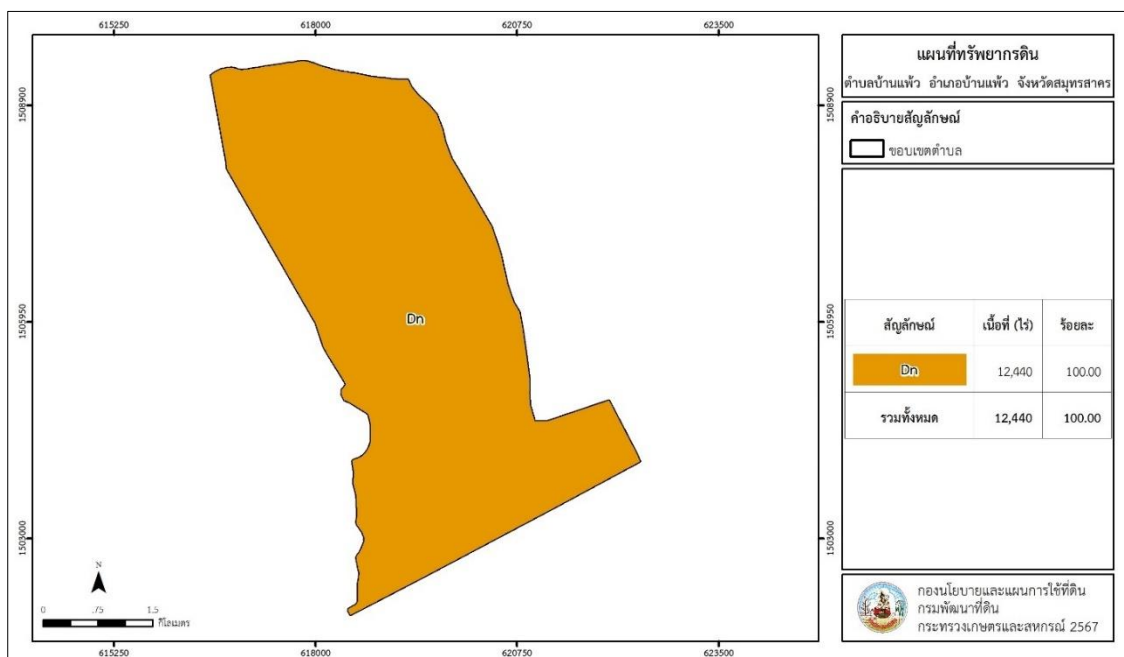
ตารางที่ 3-1 สมบัติดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Dn-cA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	สูง	>20	>75	6.0-7.0	6.0-8.0	<2	-	12,440	100.00
รวมทั้งหมด											12,440	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร



รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ระหว่างวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลบ้านแพ้ว คือ

- 1) ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูงขึ้น
- 2) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
- 3) ขาดแหล่งน้ำจากภาคการเกษตรมีจำนวนมาก (เปลือกมะพร้าว)
- 4) แมลงศัตรูพืชระบาด
- 5) คลองตื้นเขิน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลบ้านแพ้ว มีความต้องการ 5 ประการ คือ

- 1) มาตรการในการบำบัดน้ำเสีย
- 2) ผลิตปุ๋ยหมัก, น้ำหมักชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ทดแทนแก้ไขปัญหาน้ำเสีย
- 3) แนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ
- 4) แนวทางการแก้ไขของเหลือทิ้งจากภาคการเกษตร (เปลือกมะพร้าว)
- 5) ขุดลอกเลนในคลอง

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) น้ำเสีย
- 1.2) ปุ๋ยเคมีและสารเคมีราคาแพง
- 1.3) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
- 1.4) ขยะเหลือทิ้งจากการเกษตร (เปลือกมะพร้าว) มีปริมาณมากเป็นแหล่งศัตรูพืช (ด้วงแรด)
- 1.5) คลองตื้นเขิน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) การบำบัดน้ำเสีย
- 2.2) การผลิตปุ๋ยหมัก, น้ำหมักชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ทดแทน
- 2.3) การรวมกลุ่มเกษตรกร เช่น แปลงใหญ่
- 2.4) การนำของเหลือทิ้งจากการเกษตร (เปลือกมะพร้าว) ไปทำปุ๋ยหมัก, เฟอร์นิเจอร์และถ่านไบโอชาร์
- 2.5) การขุดลอกคลอง

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) น้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร (บ่อกัก)
- 3.2) ปุ๋ยเคมีและสารเคมีราคาแพง
- 3.3) รวมกลุ่มเกษตรกรให้สามารถต่อรองราคาผลผลิตได้
- 3.4) ทำให้ไม่เกิดการสะสมเป็นแหล่งศัตรูพืช (ด้วงแรด)
- 3.5) น้ำในคลองกักเก็บน้ำได้น้อย มีตะกอนดินฟุ้งกระจายในปริมาณมาก

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) พืชเจริญเติบโตไม่ดี
- 4.2) รายได้ลดลง
- 4.3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.4) ผลผลิตทางการเกษตรลดลงและเสียหาย
- 4.5) แหล่งน้ำ, คลองตื้นเขินจากตะกอนดินสะสม

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้ อดีต-ปัจจุบัน

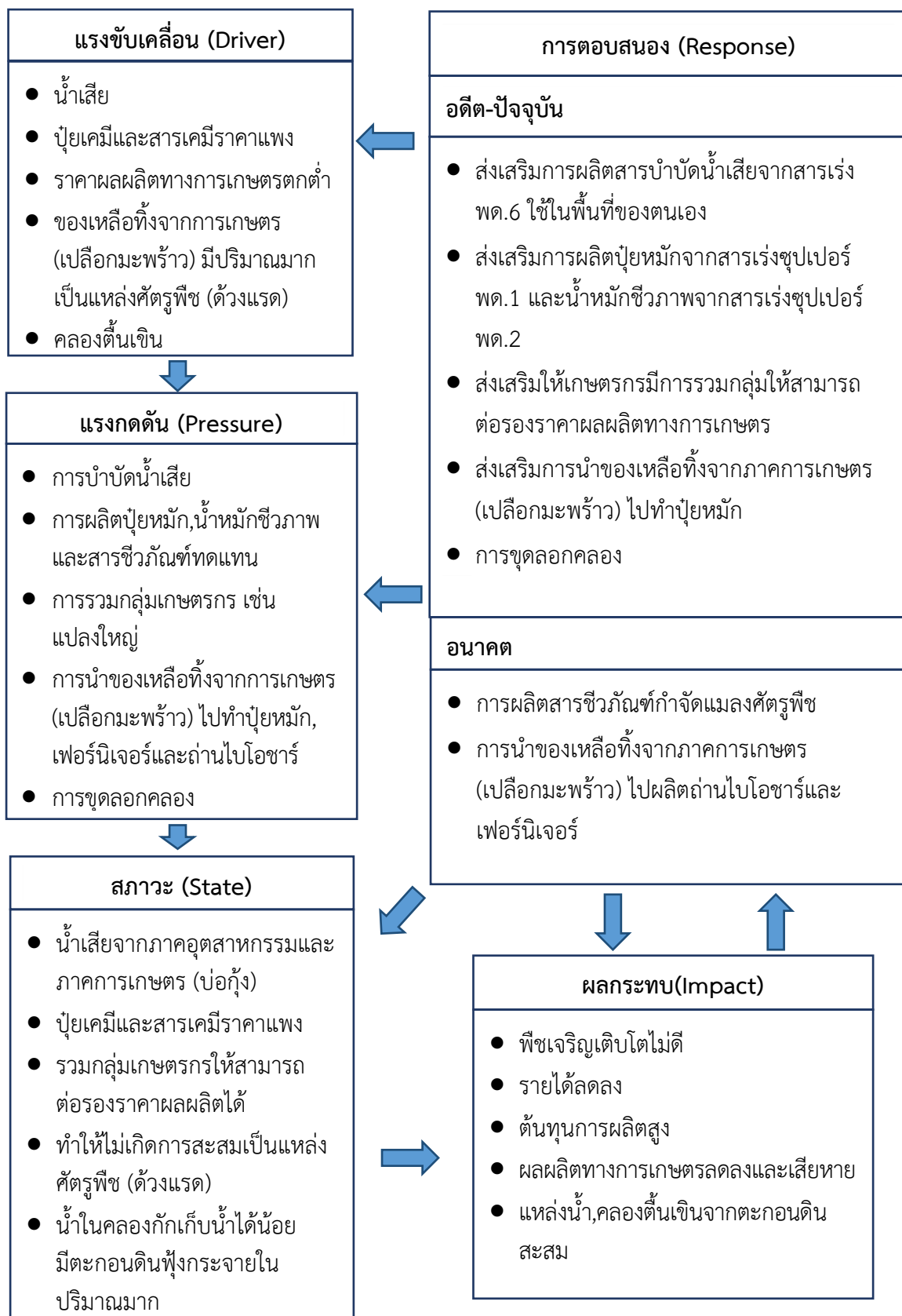
- (1) ส่งเสริมการผลิตสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่ง พด.6 ใช้ในพื้นที่ของตนเอง
(กรมพัฒนาที่ดิน)
- (2) ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักจากสารเร่งซูเปอร์ พด.1 และน้ำหมักชีวภาพจากสารเร่ง
ซูเปอร์ พด.2 (กรมพัฒนาที่ดิน)
- (3) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มให้สามารถต่อรองราคาผลผลิตทางการเกษตร
(กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (4) ส่งเสริมการนำของเหลือทิ้งจากภาคการเกษตร (เปลือกมะพร้าว) ไปทำปุ๋ยหมัก
(กรมพัฒนาที่ดิน)
- (5) การขุดลอกคลอง (สำนักงานชลประทานจังหวัดสมุทรสาคร, หน่วยงานท้องถิ่น)

อนาคต

- (1) ส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์กำจัดแมลงศัตรูพืช
- (2) การนำของเหลือทิ้งจากภาคการเกษตร (เปลือกมะพร้าว) ไปผลิตถ่านไบโอชาร์
และเพอร์นิเจอร์

(รูปที่ 4-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร



รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPISR ของตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ไม้ผล เกษตรกรส่วนใหญ่จะนิยมปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง ลำไย มะนาว ฝรั่ง มะละกอ กัลยง อุ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ คือ เป็นที่ลุ่ม
- 2) นาข้าว ปลูกข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และปลูกข้าวนาปรัง ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน
- 3) พืชผัก เกษตรกรได้จัดการพื้นที่โดยการยกร่อง ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาด้านการระบายน้ำของดินและน้ำท่วมพื้นที่ได้ สามารถทำการเพาะปลูกตลอดทั้งปี
- 4) ไม้ดอก ไม้ประดับ เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกและจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี
- 5) พืชสมุนไพร เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกและจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ไม้ผล	ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง ลำไย มะนาว ฝรั่ง มะละกอ กัลยง อุ่น											
2. นาข้าว					ข้าวนาปี							
	ข้าวนาปรัง											
3. พืชผัก	พืชผักสวนครัว											
4. ไม้ดอก ไม้ประดับ	ไม้กระถาง กัลยงไม้											
5. พืชสมุนไพร	พืชสมุนไพร											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) (ตารางที่ 5-1)

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1 การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2 ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3 ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1 สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2 ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่ (e)	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มะพร้าว ลำไย ฝรั่ง มะนาว มะม่วง พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน (ตารางที่ 5-2)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มะพร้าว	ลำไย	ฝรั่ง	มะนาว	มะม่วง	พืชผัก
Dn-cA	S1	S3o	S3o	N	S3o	S3o	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตรและนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 9,887 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 79.47 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด ในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 80 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.64 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 8,909 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 71.62 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง ลำไย ฝรั่ง มะนาว องุ่น และมะละกอ

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 250 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ และพืชสมุนไพร

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 619 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.97 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตครอง ได้แก่ เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรียนที่พบ ได้แก่ แพะ

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,951 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.68 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตครอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,706 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.71 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 198 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.59 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 133 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.08 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตครอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 125 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 469 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.77 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

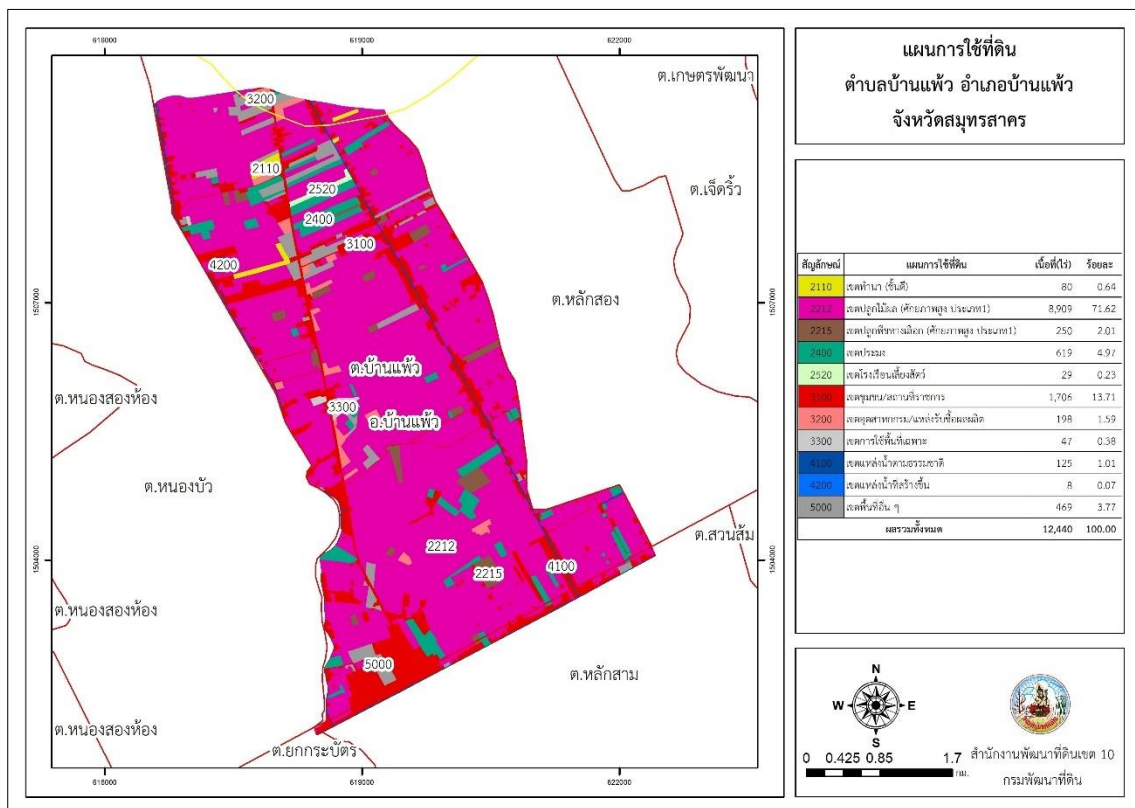
แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

สัญลักษณ์	แผนการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
2110	เขตทำนา (ขั้นดี)	80	0.64
2212	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 1)	8,909	71.62
2215	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 1)	250	2.01
2400	เขตประมง	619	4.97
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	29	0.23
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,706	13.71
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	198	1.59
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	47	0.38
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	125	1.01
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	8	0.07
5000	เขตพื้นที่อื่น ๆ	469	3.77
ผลรวมทั้งหมด		12,440	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร



รูปที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2568 - 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้วไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ้ว เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายัง กรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมาย ที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร ให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

- 1) **ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูงขึ้น** มีแผนงาน/โครงการลดต้นทุน ดังนี้
 - (1) การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารป้องกันแมลงศัตรูพืชที่ผลิตจาก สารเร่งซูเปอร์ พด.7 เพื่อลดต้นทุน
- 2) **ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ**
 - (1) รวมกลุ่มเกษตรกรให้สามารถต่อรองราคาผลผลิต
- 3) **ของเหลือทิ้งจากภาคการเกษตรมีจำนวนมาก (เปลือกมะพร้าว)** มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้
 - (1) การนำของเหลือทิ้งจากการเกษตร (เปลือกมะพร้าว) ไปทำปุ๋ยหมัก, เพอร์นิเจอร์และถ่านไบโอชาร์
- 4) **คลองตื้นเขิน** มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูแหล่งน้ำดังนี้
 - (1) สนับสนุนการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่
 - (2) ขุดลอกคลอง
- 5) **แมลงศัตรูพืชระบาด**
 - (1) การส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ (สารเร่งซูเปอร์ พด.7 จุลินทรีย์ผลิต สารกำจัดแมลงศัตรูพืช)

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูงขึ้น

- (1) การส่งเสริมเกษตรกรให้ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยสั่งตัด) (กรมวิชาการเกษตร)
- (2) การลดราคาปุ๋ยเคมีในการผลิตทางการเกษตร (กระทรวงพาณิชย์)

2) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ

- (1) การรวมกลุ่มเกษตรกรระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

- (2) การก่อตั้งสหกรณ์การเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์)

3) ของเหลือทิ้งจากภาคการเกษตรมีจำนวนมาก (เปลือกมะพร้าว)

- (1) การแปรรูปเปลือกมะพร้าว (กรมส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง)

4) แมลงศัตรูพืชระบาด

- (1) อบรมให้องค์ความรู้การลดความเสี่ยงจากการระบาดของศัตรูพืช (กรมวิชาการเกษตร)
- (2) อบรมให้องค์ความรู้การใช้เชื้อไวรัสทำลายแมลงศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (3) ส่งเสริมและให้องค์ความรู้ด้านการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี (กรมส่งเสริมการเกษตร)

7.3.2 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ

1) แหล่งน้ำตื้นเขิน

- (1) สนับสนุนการขุดลอกคลอง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
- (2) มีมาตรการตรวจสอบสภาพแหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานชลประทานจังหวัดสมุทรสาคร)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูงขึ้น ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ของเหลือทิ้งจากภาคการเกษตรมีจำนวนมาก (เปลือกมะพร้าว) แมลงศัตรูพืชระบาด แหล่งน้ำตื้นเขิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลบ้านแพ้ว กรมพัฒนาที่ดิน ได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลบ้านแพ้วในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 5 ประการ คือ (1) ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูงขึ้น (2) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ (3) ของเหลือทิ้งจากภาคการเกษตรมีจำนวนมาก (เปลือกมะพร้าว) (4) แมลงศัตรูพืชระบาด (5) แหล่งน้ำตื้นเขิน โดยปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนโดยรวม

ในกรณี ปัญหาต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูง เกษตรกรจำเป็นต้องลดต้นทุนการผลิต เช่น ปุ๋ย สารเคมี สารชีวภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งเกษตรกรสามารถทำได้โดยมี 9 แนวทาง ดังนี้

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

1) การลดต้นทุนด้านการจัดการดินและเตรียมดิน ควรศึกษาข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ปลูกพืช เช่น สภาพดิน สภาพน้ำ การตัดสินใจเลือกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ จะเป็นการป้องกันความเสียหายจากปัญหาน้ำท่วม ขาดน้ำ หรือดินเค็ม ซึ่งปัญหาจากการปลูกพืชไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่มักเป็นปัญหาเรื้อรัง ต้องเสียเงินลงทุนแก้ไขมาก และมักได้ผลไม่คุ้มค่า ทั้งนี้เพราะพืชแต่ละชนิดมีความเหมาะสมหรือทนทานต่อสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน (กรมวิชาการเกษตร, 2559)

2) การลดต้นทุนด้านการจัดการพันธุ์พืช

2.1) ค่าพันธุ์พืชที่สิ้นเปลืองและไม่คุ้มค่าเกิดจากการใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีความงอกต่าง มีพันธุ์ปน ขนาดไม่ได้มาตรฐาน ไม่รู้แหล่งที่มา ใช้จำนวนเมล็ดมากเกินไปจนความจำเป็น ซื้อพันธุ์ที่มีราคาแพง มีศัตรูทำลายขณะปลูก และประสบปัญหาปลูกแล้วเสียหายจากฝนแล้งหรือน้ำท่วม

2.2) การนำเมล็ดมาเพาะทดสอบความงอก โดยเอาเมล็ดมา ๑๐๐ เมล็ดมาเพาะดูการงอก ทำให้ทราบว่าเมล็ดมีชีวิตอยู่กี่เปอร์เซ็นต์ ช่วยให้สามารถกำหนดจำนวนเมล็ดที่ใช้ปลูกได้เหมาะสม ช่วยลดต้นทุนจากการใช้เมล็ดพันธุ์มากเกินไป

2.3) การเพาะกล้าก่อนปลูก พันธุ์พืชผักบางชนิดที่มีราคาสูง หรือการปลูกในที่เสี่ยงต่อการขาดน้ำในช่วงเริ่มปลูก หากมีการเพาะกล้าก่อนปลูกจะช่วยลดอัตราการตายของต้นพันธุ์ การเพาะกล้าทำให้สามารถดูแลต้นอ่อนได้อย่างใกล้ชิด

2.4) การเก็บเมล็ดพันธุ์พืชไว้ใช้เอง ในโรงเรือนเพาะชำชุมชนหรือธนาคารเมล็ดพันธุ์ จะช่วยลดต้นทุนจากเมล็ดพันธุ์ราคาแพง การเก็บเมล็ดพันธุ์โดยจะต้องคัดเลือกจากต้นพ่อแม่ ที่ให้ผลผลิตดี ไม่เป็นโรคหรือใช้พันธุ์จากศูนย์วิจัยพืช ณะปลูกต้องตัดพันธุ์ปนออก หลังเก็บผลผลิตต้องมีการทำความสะอาด คัดแยกเอาเมล็ดที่ดี ตากแดดลดความชื้นและเก็บในสภาพอากาศที่เหมาะสม

2.5) การขยายพันธุ์จากต้นแม่พันธุ์ดี การตอน ปักชำ ทาบกิ่ง จะลดต้นทุนค่าพันธุ์ไม้ผล

2.6) แหล่งพันธุ์จากราชการ เช่น ศูนย์วิจัยหรือศูนย์เมล็ดพันธุ์พืช เป็นพันธุ์ที่มีคุณภาพสูง และราคาถูก

3) การลดต้นทุนด้านการจัดการปุ๋ย โดยเกษตรกรสามารถลดต้นทุนด้วยการใช้ปุ๋ยให้มีประสิทธิภาพหรือมีการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในการนำไปใช้หรือนำไปใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมี การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน/การใช้ปุ๋ยแบบสั่งตัด ดังนี้

3.1) ปุ๋ยเคมีที่ใส่ลงไปในดินเพื่อให้ธาตุอาหารแก่พืช พืชไม่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมด การใส่ปุ๋ยลงไปในดิน ให้พืชดูดซับไปใช้ได้มากที่สุดและสูญเสียน้อยที่สุด จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านการใช้ปุ๋ย และเพิ่มผลตอบแทนทางผลผลิตและคุณภาพที่เพิ่มขึ้น มีหลักเกณฑ์การใส่ปุ๋ยเคมีให้มีประสิทธิภาพสูง 4 ถูก ดังนี้

(1) ถูกชนิดหรือถูกสูตร คือการใส่ปุ๋ยสูตรหรือชนิดที่เหมาะสมกับพืช และระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพื่อเพิ่มเติมชนิดธาตุอาหารที่พืชต้องการแต่ในดินขาดแคลน ซึ่งประเมินได้จากการตรวจวิเคราะห์ดิน

(2) ถูกอัตราหรือถูกปริมาณ โดยพิจารณาการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มเติมธาตุอาหารในดิน ให้แก่พืชในอัตราที่พอเหมาะต่อความต้องการของพืชและสอดคล้องกับความอุดมสมบูรณ์ของดิน ไม่มากหรือน้อยเกินไป ถ้าให้ปุ๋ยน้อยเกินไป อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการของพืช มีผลต่อการเจริญเติบโต ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต และทำให้ดินเสื่อมโทรม ถ้าใส่มากเกินไป ทำให้ต้นทุน

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ค่าปุ๋ยสูงได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า สูญเสียปุ๋ยไปจากดินและส่งผลให้พืชไม่แข็งแรง ดังนั้น ควรใส่ในอัตราหรือปริมาณที่เหมาะสมโดยประเมินได้จากการวิเคราะห์ดิน เพื่อจะได้ผลตอบแทนสูงสุด

(3) ถูกเวลา โดยการให้ปุ๋ยในจังหวะเวลาที่ถูกต้องกับในแต่ละช่วงระยะการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งช่วงระยะความต้องการธาตุอาหารพืชมากที่สุดของพืชแต่ละชนิดจะแตกต่างกัน

(4) ถูกวิธี ควรใส่ปุ๋ยในบริเวณและด้วยวิธีการใส่ที่ช่วยให้พืชสามารถนำธาตุอาหารไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดและรวดเร็วที่สุด เช่น การใส่ปุ๋ยในไม้ผล ไม้ยืนต้น ให้ใส่ในแนวรัศมีพุ่มใบ เพราะรากฝอยพืชอยู่บริเวณนั้น ไม่ใส่ชิดโคนต้นที่มีแต่รากที่ดูดธาตุอาหารไม่ได้ และควรใส่ปุ๋ยในดินที่มีความชื้นเหมาะสม ไม่เปียก หรือแห้งเกินไป ให้น้ำตามหลังการใส่ปุ๋ย ควรใส่ให้ใกล้บริเวณรากพืชและพรวนกลบลงไปดินเพื่อลดการสูญเสียของธาตุอาหารโดยการระเหิดหรือไหลบ่าไปกับน้ำ รวมทั้งมีวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำที่ดีเพื่อลดการสูญเสียปุ๋ยที่เหมาะสม (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565)

3.2) การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยการนำเศษพืชและหรือมูลสัตว์มาหมักโดยใช้สารเร่งจุลินทรีย์ พด.1 เป็นตัวเร่งทำให้ได้ปุ๋ยหมักคุณภาพดี และใช้เวลาไม่นาน (ประมาณ 1-1.5 เดือน) เพื่อใช้สำหรับการปรับปรุงคุณภาพดิน ทั้งทางด้านกายภาพ เคมีและชีวภาพ คือทำให้ดินร่วนซุย ช่วยดูดซับธาตุอาหารในดินหรือจากปุ๋ยเคมีที่ใส่เพิ่มเติมไม่ให้สูญเสียได้ง่ายเป็นแหล่งธาตุอาหารพืช ทั้งธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรอง และธาตุอาหารเสริม ช่วยต้านทานความเปลี่ยนแปลงความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ช่วยเพิ่มปริมาณและกิจกรรมของจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในดิน จึงช่วยให้พืชเจริญเติบโต มีความแข็งแรงตามธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพของปุ๋ยเคมีเมื่อมีการใช้ร่วมกัน จึงช่วยลดปริมาณปุ๋ยเคมีลงได้

3.3) การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน/การใช้ปุ๋ยแบบสั่งตัด คือ การใช้ปุ๋ยเท่าที่จำเป็น (พอดี) ตามความต้องการของพืช หากดินมีปัญหาต้องมีการจัดการที่ถูกต้อง เหมาะสม โดยมีการประเมินหรือวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดินก่อนการปลูกพืช ซึ่งอาจได้จากการตรวจสอบจากโปรแกรมดินไทยและธาตุอาหารพืช หรือเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงปริมาณธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน สภาพความเป็นกรด-เป็นด่าง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับปริมาณความต้องการธาตุอาหารของพืชที่ปลูกในแต่ละฤดู จากนั้น จึงคำนวณปริมาณธาตุอาหารหลัก (N-P-K) เพิ่มตามคำแนะนำ ซึ่งอาจเลือกปุ๋ยสูตรที่มีสัดส่วนใกล้เคียง กับคำแนะนำการใช้ปุ๋ยให้มากที่สุด (ถ้ามี) ซึ่งปัจจุบัน มีสูตรปุ๋ยที่หลากหลายให้เลือกใช้ หากไม่มีปุ๋ยสูตรที่แนะนำ ให้ ใช้แม่ปุ๋ยมาผสมแล้วใส่ให้กับพืช “ปุ๋ยสั่งตัด” ถ้าดินมีปัญหา เช่น ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินเสื่อมโทรม ต้องปรับปรุงแก้ไข ก่อนการปลูกพืช/ก่อนการใส่ปุ๋ย เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดของการดูแลใช้ธาตุอาหารของพืช เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย (วันชัย, 2554)

4) การลดต้นทุนด้านการจัดการศัตรูพืชและการใช้สารเคมี โดยการผลิตสารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช เช่น การผลิตสารชีวภัณฑ์จากสารเร่งซูเปอร์ พด.7 ซึ่งเป็นปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ได้จากการย่อยสลายพืชสมุนไพร โดยกิจกรรมจุลินทรีย์ในสภาพที่ไม่มีออกซิเจน ได้ของเหลวสีน้ำตาลใส ซึ่งประกอบด้วยกรดอินทรีย์หลายชนิดในปริมาณสูง รวมทั้งสารออกฤทธิ์ประเภทต่าง ๆ และสารไล่แมลงที่สกัดได้จากพืชสมุนไพรชนิดนั้น ๆ ใช้ในการป้องกันแมลงศัตรูพืช ซึ่งความสามารถในการจัดการศัตรูพืชขึ้นอยู่กับชนิด สมุนไพรที่ทำมาใช้ในการผลิต โดยมีคุณสมบัติของสารป้องกันแมลงศัตรูพืช คือ

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

4.1) มีสารออกฤทธิ์ที่สกัดได้จากสมุนไพรชนิดต่าง ๆ เช่น สารอะซาดิแรคติน A สารโรติโนน pinene, neptha, quinone, geraniol citronellal, limonene และ phellandrene เป็นต้น

4.2) มีสารพวก repellent สามารถไล่แมลงชนิดต่าง ๆ เช่น alkaloid, glycoside, saponin, gum, essential oil, tannin และ steroid เป็นต้น

4.3) มีกรดอินทรีย์หลายชนิด เช่น กรดแลคติก กรดอะซีติก กรดฟอร์มิก และกรดอะมิโน เป็นต้น

4.4) มีฮอร์โมนหลายชนิด เช่น Auxin Cytokinin Gibberellin

4.5) มีความเป็นกรดเป็นด่างระหว่าง 3 – 4

5) การลดต้นทุนด้านการจัดการแรงงานและเครื่องจักรกลการเกษตร โดยค่าจ้างหรือผลตอบแทน ที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างหรือคนงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตสินค้าโดยปกติค่าแรงงานสามารถจำแนกได้ ดังนี้

5.1) ค่าแรงงานทางตรง (Direct labor) หมายถึง ค่าแรงงานต่าง ๆ ที่จ่ายให้แก่คนงานหรือลูกจ้างที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าสำเร็จรูปโดยตรงรวม ทั้งเป็นค่าแรงงานที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับค่าแรงงานทางอ้อมในการผลิตสินค้าหน่วยหนึ่ง ๆ และจัดเป็นค่าแรงงานส่วนสำคัญในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป

5.2) ค่าแรงงานทางอ้อม (Indirect labor) หมายถึง ค่าแรงงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับค่าแรงงานทางตรงที่ใช้ใน การผลิตสินค้า ซึ่งค่าแรงงานทางอ้อมเหล่านี้ถือเป็นส่วน หนึ่งของค่าใช้จ่ายการผลิต โดยเกษตรกรควรจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจากการจ้างคนอื่นทำ ทุกขั้นตอน ไปเน้นการพึ่งตนเองหรือใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความแม่นยำมากขึ้น รวมทั้งมีการปรับ ทักษะของตนให้ทำงานบางอย่างโดยไม่ต้องไปจ้างคนอื่นเป็นการทำ เองซึ่งสามารถดูแลได้ทั่วถึงกว่าการจ้าง คนอื่นส่งผลให้ต้นทุนค่าแรงงานถูกลงนำไปสู่กำไรที่มากขึ้น (พิกุล, 2561)

6) การลดต้นทุนด้วยการปลูกพืชผสมผสาน

6.1) สวนธรรมชาติ พืชต่างๆจะพึ่งพาอาศัยอยู่ร่วมกันและออกดอกออกผล เพราะแต่ละชนิดมีนิสัยไม่เหมือนกัน บางชนิดต้องการแสงแดดมาก บางชนิด ต้องการร่มเงา บางชนิดมีรากสั้น บางชนิดมีรากยาว บางชนิดต้นเตี้ย บางชนิดต้น สูง

6.2) ไร่สวนผสม คือการทำเกษตรที่ให้มีการใช้ประโยชน์ที่เกื้อกูลกันของพืช สัตว์ ปลา มีการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ไม่ว่างเปล่า พืชเป็นอาหารสัตว์ สัตว์ให้ปุ๋ยแก่พืช พืชเป็นอาหารปลาน้ำในสระใช้รดต้นพืช เป็นต้น

6.3) การปลูกพืชแบบผสมผสานจะทำให้มีการร่วมกันใช้ที่ดิน ใช้น้ำ ใช้ปุ๋ย อย่างมีประสิทธิภาพและลดการระบาดของศัตรูพืช

7) การลดต้นทุนจากการเพิ่มผลผลิต โดยมีวิธีการ ดังนี้

7.1) เลือกพื้นที่ปลูกและศึกษาสภาพพื้นที่ ดิน น้ำ และปัญหาข้อจำกัด

7.2) เลือกชนิดพืชเหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ

7.3) เลือกพันธุ์ดีทนทานต่อสภาพปัญหาพื้นที่และทนทานศัตรูพืช

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

7.4) ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีความงอกดี จำนวนเหมาะสม ใช้ระยะปลูกเหมาะสม ไม่ปลูกแน่นเกินไปจนเกิดปัญหาการสะสมของโรคแมลง

7.5) ใส่ปุ๋ยให้ถูกต้องตามระยะการเจริญเติบโต

7.6) ตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งช่อดอก

7.7) ให้น้ำเหมาะสมกับช่วงการเจริญเติบโต

7.8) ป้องกันกำจัดศัตรูพืช

7.9) การบังคับให้ออกนอกฤดู

8) การสร้างมูลค่าเพิ่ม มีวิธีการดังนี้

8.1) ขายผลผลิตเน้นระดับคุณภาพ เช่น แยกเกรด แยกราคา

8.2) ขายความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง เช่น ผักอินทรีย์ ผักปลอดภัย

8.3) ขายความมีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร เช่น ส้มโอทับทิมสยาม

8.4) ขอบเขตทะเบียนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เช่น ข้าวสังข์หยดเมืองพัสดุ

8.5) ขายเรื่องราวขายชื่อเสียงที่มีมาตั้งแต่อดีต เช่น ส้มจุกจะนะ ลองกองตันหยงมัส

8.6) ขายผลผลิตแปรรูป

8.7) ขายการบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม

8.8) ขายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

9) การสร้างความมั่นคงด้วยการดำรงชีพด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เทคนิคการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปลูกพืช ควรปฏิบัติตามแนวทาง 4 เสาหลักสู่ความพอเพียง ดังนี้

9.1) เสาหลักที่ 1 “หัวใจพอเพียง” คือเริ่มที่ความตั้งใจ

9.2) เสาหลักที่ 2 “9 พืชผสมผสานและเกษตรผสมผสานพอเพียง” คือปลูกพืช ผสมผสาน 9 กลุ่มตามความเหมาะสมได้แก่ พืชอาหาร พืชรายได้ พืชสมุนไพร เพื่อสุขภาพ พืชสมุนไพรเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช พืชอาหารสัตว์ พืชใช้สอย พืชอนุรักษ์ดินน้ำ พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่นและพืชทางเลือก

9.3) เสาหลักที่ 3 “ภูมิปัญญาวิถีพอเพียง” คือ การรู้จักศึกษาค้นคว้า ทดลองเปรียบเทียบสิ่งใหม่อยู่เสมอเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้

9.4) เสาหลักที่ 4 “ดำรงชีพพอเพียง” คือการนำเอาคำสอนของในหลวงมา ยึดถือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

โดยในกรณี **ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ** เกษตรกรสามารถทำได้โดยการรวมกลุ่มกันในการผลิตสินค้าเกษตรและจำหน่ายเพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิตทางการเกษตรได้เพิ่มขึ้น โดยมีการควบคุมมาตรฐานสินค้าทางการเกษตร เช่น การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นต้น

ทั้งนี้ในกรณี **ของเหลือทิ้งจากภาคการเกษตรมีจำนวนมาก (เปลือกมะพร้าว)** โดยการนำเปลือกมะพร้าวไปใช้ประโยชน์มาใช้ในการอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้จากมะพร้าวตามแนวทางของ BCG Model รวมทั้งเก็บข้อมูลจากเกษตรกร โรงคัดบรรจุ ผู้รวบรวมเปลือกมะพร้าว โรงไฟฟ้าชีวมวล กลุ่มทำปุ๋ย และกลุ่มทำถ่าน ซึ่งพบว่า เกษตรกรมีการนำสิ่งเหลือใช้จากมะพร้าวอ่อนมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ โดยนำสิ่งเหลือใช้ไปสวนมะพร้าว เช่น ทางมะพร้าว ไปคลุมโคนต้นมะพร้าวอ่อนเพื่อเป็นปุ๋ยหรือ

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

นำไปหมักในท้องร่องเพื่อนำไปทำปุ๋ยใส่ต้นมะพร้าวในสวน สามารถช่วยลดค่าปุ๋ยได้ ขณะที่บริษัท/โรงคัดบรรจุมะพร้าว จะมีสิ่งเหลือใช้ เช่น เปลือก จั่น และทะลายมะพร้าว เป็นต้น ที่เหลือทิ้งและเอาไปถมที่ บางส่วนมีผู้รวบรวมเปลือกมะพร้าวเพื่อนำไปแปรรูปเป็นใยมะพร้าวเพื่อนำไปเป็นชีวมวลของโรงไฟฟ้า หรือนำไปผลิตเพื่อได้ขุยมะพร้าวสำหรับผสมดินขาย และบางกลุ่มนำไปเผาเพื่อทำถ่านอัดแท่งขาย และได้น้ำส้มควันไม้ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการเผาถ่าน

นอกจากนี้ ในการศึกษาวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจ ของการนำวัสดุเหลือใช้จากมะพร้าวมาใช้ ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือกและจากผลการศึกษาของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า ปุ๋ยจากเปลือกมะพร้าว เกษตรกรหรือโรงคัดบรรจุที่นำเปลือกมะพร้าว/ทางมะพร้าวมาเข้าเครื่องโม่ และนำไปหมักโดยผสมมูลไก่/มูลสุกร/มูลโค หรือจุลินทรีย์ของกรมพัฒนาที่ดินและ กากน้ำตาล จนได้ปุ๋ยคอกจากเปลือกมะพร้าวเพื่อนำไปใส่ในสวน หรือขายต่อ นอกจากนี้ ผลการศึกษาด้านการนำเปลือกมะพร้าวมาผลิตไฟฟ้าเป็นพลังงานชีวมวล พบว่า เป็นการกำจัดเปลือกมะพร้าวจำนวนมากในพื้นที่ได้ (กรมประชาสัมพันธ์, 2565)

ในกรณี **ปัญหาแมลงศัตรูพืชระบาด** โดยการระบาดของแมลง ขึ้นกับปัจจัยดินฟ้าอากาศ และศัตรูธรรมชาติ ซึ่งคาดการณ์การระบาดได้ยาก การใช้สารเคมีกำจัด นอกจากจะฆ่าแมลงศัตรูพืชแล้วยังส่งผลกระทบต่อแมลงที่มีประโยชน์และสิ่งแวดล้อม ทำความเสียหายแก่ผลผลิต ในปัจจุบันแม้สารเคมีเป็นวิธีที่ยับยั้งการระบาดของแมลงได้รวดเร็ว แต่แมลงศัตรูพืชหลายชนิดก็ปรับตัวได้ดีและสามารถสร้างความต้านทานต่อสารเคมีได้เร็ว

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบาดของแมลงศัตรูพืชระบาด จะสรุปได้ว่ามี 1 ประการ **(1) ส่งเสริมผลิตสารชีวภัณฑ์กำจัดแมลงศัตรูพืช** เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสามารถสรุปได้ว่า **“สามารถดำเนินการแก้ปัญหาในการผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เองตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ”** โดยกรมพัฒนาที่ดิน ได้มีการผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืชที่ผลิตจาก สารเร่ง พด.7 เป็นปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ได้จากการย่อยสลายพืชสมุนไพร ด้วยกิจกรรมจุลินทรีย์ในสภาพที่ไม่มีออกซิเจน ได้ของเหลวสีน้ำตาลใส ซึ่งประกอบด้วยกรดอินทรีย์หลายชนิดในปริมาณสูง รวมทั้งสารออกฤทธิ์ประเภทต่าง ๆ และสารไล่แมลงที่สกัดได้จากพืชสมุนไพรชนิดนั้น ๆ ใช้ในการป้องกันแมลงศัตรูพืช โดยเป็นเชื้อจุลินทรีย์ที่มีคุณสมบัติในการเพิ่มประสิทธิภาพการหมักและย่อยสลายพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ในสภาพที่ไม่มีออกซิเจน เพื่อผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช เกษตรกรสามารถนำพืชเช่น ยาสูบ ผลดีปลี พริก เป็นต้น มาใช้ผลิตสารกำจัดแมลงศัตรูพืชเพื่อให้ได้ผลกับชนิดของแมลงที่ระบาดได้

ในกรณีของ **ปัญหาน้ำเน่าเสีย** สาเหตุสำคัญเกิดจากการระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนต่าง ๆ ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยไม่ผ่านการบำบัดน้ำเสีย

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย สรุปได้ว่ามี 1 ประการ คือ **(1) การบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ**

เพื่อตอบสนองต่อข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถสรุปได้ว่า **“ควรมีการบังคับใช้กฎหมายเรื่องการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำอย่างเข้มงวดทั้งในภาคอุตสาหกรรมและชุมชน และมีการสุ่มตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนปล่อยน้ำลงสู่แม่น้ำในภาคโรงงานอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ”**

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ในกรณีปัญหาคลองตื้นเขิน จำเป็นต้องมีการจัดวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อความต้องการและมีการขุดลอกคลองอย่างสม่ำเสมอเพื่อ ป้องกันแหล่งน้ำตื้นเขิน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ปัญหาเรื่องคลองตื้นเขิน สรุปได้ว่ามี 1 ประการ **(1) การขุดลอก แหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอ** เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ใน ปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นและสำนักงานชลประทานที่ 11 จังหวัดสมุทรสาคร”**

ในกรณีปัญหาน้ำเค็มจากการเลี้ยงสัตว์น้ำรุกพื้นที่การเกษตรที่เกิดจากการปล่อยน้ำมาจาก แหล่งเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลา กุ้ง ในระยะเวลาเดียวกันของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำส่งผลให้มีปริมาณ น้ำเค็มมาก จึงส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกพืชทำให้น้ำเค็มรุกเข้าพื้นที่ ประเด็นหลักจากข้อเสนอ ให้แก้ปัญหา น้ำเค็มจากการเลี้ยงสัตว์น้ำรุกพื้นที่การเกษตร สรุปได้ว่ามี 1 ประการ **(1) เกษตรกรผู้เลี้ยง สัตว์น้ำควรมีแจ้งล่วงหน้าก่อนปล่อยน้ำออกจากบ่อ** เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ควรมีการจัดกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำและเกษตรกร ผู้ปลูกพืชให้มีการตกลงและมีความเห็นตรงกันในการระบายน้ำออกจากบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ”** โดยช่วงที่ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำปล่อยน้ำออกจากบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ เกษตรกรผู้ปลูกพืชจะได้ดำเนินการกักเก็บน้ำ ก่อนที่จะมีการปล่อยน้ำจากแหล่งเลี้ยงสัตว์น้ำออกมา หรือได้มีการหยุดการสูบน้ำเข้าแปลงพืชในช่วง ที่มีการปล่อยน้ำออกมาจากบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ และในกรณีน้ำท่วม (น้ำทะเลหนุน) เกิดจากจาก **(1) การกีดขวางชายฝั่ง โดยมีการก่อสร้างบริเวณชายฝั่งและในทะเล (2) การบุกรุกทำลายและ เปลี่ยนแปลงสภาพป่าชายเลน (3) การขุดตะกอนดินในพื้นที่บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำของเอกชน (4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (5) การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางธรรมชาติ (ลักษณะ ทางกายภาพของชายฝั่ง คลื่น ลม กระแสน้ำขึ้นน้ำลง) และความรุนแรงของกระแสคลื่น กระแทกพื้นที่ชายฝั่ง** เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบัน แล้วสรุปได้ว่า การดำเนินงานและมาตรการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม (น้ำทะเลหนุน) (1) ยกระดับ การขึ้นนโยบายทางคืนผืนป่าให้เข้มข้นและต่อเนื่อง (2) บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง (3) จัดทำข้อตกลง ชุมชนหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจับสัตว์น้ำและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน (4) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนให้เกิดความยั่งยืน (5) จัดทำแนว ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งแบบวิธีธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (6) ฟื้นฟูป่าชายเลนโดยการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่เสียหาย (7) เพิ่มความหลากหลายของชนิดพันธุ์ สัตว์น้ำโดยการปล่อยสัตว์น้ำ (8) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลนโดยการถ่ายทอด เทคโนโลยีการใช้ประโยชน์และพัฒนานวัตกรรมจากทรัพยากรป่าชายเลน (9) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ความรู้ เกี่ยวกับความสำคัญและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน (10) การจัดทำ แผนงานงบประมาณ รวมไปถึงติดตามตรวจสอบและประเมินผลการทำงาน (11) บูรณาการการจัดการ คุณภาพน้ำชายฝั่งทะเลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่ 3, 2560)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 80 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	14,500
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์	13,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	19,500
	2.1 ผลิตสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่งซูเปอร์ พด. 6	19,500
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 8,909 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	118,625
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์	97,500
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,125
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเป็นกรด	3,750
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี	16,250
	2. การบริหารจัดการน้ำ	97,500
	2.1 ผลิตสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่งซูเปอร์ พด. 6	97,500
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	48,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	48,000
3. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 250 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	17,875
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์	13,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,125
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเป็นกรด	3,750

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	2. การบริหารจัดการน้ำ	19,500
	2.1 ผลิตสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่งซูเปอร์ พด. 6	19,500
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	12,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	12,000
4. เขตประมง เนื้อที่ 619 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ	39,000
	1.1 ผลิตสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่งซูเปอร์ พด. 6	39,000
5. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 29 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	6,500
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์	6,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	19,500
	2.1 ผลิตสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่งซูเปอร์ พด. 6	19,500
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	157,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	195,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	60,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	412,500

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	การแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม เพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 80 ไร่	1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด)
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 8,909 ไร่	2) โครงการพัฒนาการเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)
1.3 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 250 ไร่	3) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดิน) 4) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 5) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดิน) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)
	การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต
	1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมเครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด) 16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี
1. เขตเกษตรกรรม (ต่อ) 1.4 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 619 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 5) โครงการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และระบบนิเวศในแหล่งน้ำ (กรมประมง)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 134 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. ปรับปรุงบำรุงดิน														157,500	
เขตทำนา/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกพืช ทางเลือก/ เขตโรงเรือน เลี้ยงสัตว์	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้ สารอินทรีย์	ลิตร	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	10,000	19,500	26,000	26,000	26,000	26,000	130,000	พด.
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	50	50	50	50	50	250	750	750	750	750	750	3,750	พด.
	1.3 การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินใน พื้นที่ดินเป็นกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	3,250	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
	1.4 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมี	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	3,250	3,250	3,250	3,250	3,250	16,250	พด.
2. การบริหารจัดการน้ำ														195,000	
เขตทำนา/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกพืช ทางเลือก/ เขตโรงเรือน เลี้ยงสัตว์	2.1 การปรับปรุงคุณภาพ น้ำด้วยการใช้ สารอินทรีย์	ลิตร	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	39,000	39,000	39,000	39,000	39,000	195,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลาย ของดิน													60,000	
เขตทำนา/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกพืช ทางเลือก/ เขตเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000	พด.
รวมเป้าหมายและงบประมาณ														412,500	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมประชาสัมพันธ์. 2565. ผลศึกษาการวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจ ด้วยวัสดุเหลือใช้จากมะพร้าวอ่อน มาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง พลังงานทางเลือก. แหล่งที่มา: <https://www.prd.go.th/th/content/page/index/id/119787>. 24 กันยายน 2567
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่การใช้ที่ดิน (ไฟล์ข้อมูล). สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10, ราชบุรี.
- กองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน. 2564. การผลิตสารควบคุมแมลงศัตรูพืช โดยใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.7. แหล่งที่มา: <http://sql.ddd.go.th/service64/pdf/Sto/7.pdf>. 24 กันยายน 2567
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร. 2565. แนวทางการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ. แหล่งที่มา: <https://saraburi.doae.go.th/arakka/wp-content/uploads/2022/05/ใช้ปุ๋ยอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ.pdf>. 24 กันยายน 2567
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำธณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน

รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา :

<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร. 2559. 9 หลักวิชาการ เพื่อลดต้นทุน

และสร้างมูลค่าเพิ่มในการผลิตพืช. แหล่งที่มา: https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/15617/1/9_หลักวิชาการ_เพื่อลดต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่มในการผลิตพืช.pdf.

24 กันยายน 2567.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ้ว. 2567. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ้ว. แหล่งที่มา:

<https://banphaeo.go.th/public/list/data/index/menu/1224>. 3 กันยายน 2567



กรมพัฒนาที่ดิน

2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Call Center 1760 02-941-2227